

Σχολικός Εκφοβισμός

«Εννοιολογική προσέγγιση και εξέλιξη του
φαινομένου στην Ευρώπη, την Αμερική και
την Ελλάδα»

Εργάστηκαν οι μαθήτριες: **Σγούρου Αιμιλία-Ευγενία**
Σμαΐλη Βασιλική
Χαμακιώτη Ευφροσύνη-Μαρία
Χονδρογιάννη Μαρία

Υπεύθυνες Καθηγήτριες: **Ρούλα Πρίντεζη, Γεωργία Τσανούλα**

Ορισμοί του σχολικού εκφοβισμού

Τι είναι bylling ;

Ο σχολικός εκφοβισμός (bullying) είναι ένα φαινόμενο νεανικής παραβατικότητας, που εμφανίζεται σε πολλές χώρες του κόσμου και αναφέρεται στη χρήση βίας μεταξύ μαθητών ή συνομήλικων παιδιών.

Bullying είναι η κύρια μορφή με την οποία εμφανίζεται η σχολική βία και αποτελεί εσκεμμένη πράξη, που αποσκοπεί στην πρόκληση σωματικού ή ψυχικού πόνου και στην υποταγή του θύματος.

Παπάνης, Ε. 2008

Ορισμοί από παιδιά-θύματα

Σύμφωνα με την άποψη δύο μαθητριών, ο σχολικός εκφοβισμός ορίζεται ως η χρήση βίας με στόχο την καταξίωση και την επιβολή στη σχολική κοινωνία και ως η παντός τύπου (ψυχολογική - λεκτική βία) από μέλος σε άλλο μέλος της σχολικής κοινότητας είτε αυτή πηγάζει από την εξουσία της θέσης είτε από τη σωματική υπεροχή αντίστοιχα.

Ορισμοί από παιδιά που δεν έχουν εκφοβισθεί

Σύμφωνα με ένα μαθητή ο οποίος δεν έχει πέσει θύμα του bullying, ο σχολικός εκφοβισμός είναι η παρενόχληση που δέχονται παιδιά στο σχολείο για πλάκα.

Εξέλιξη του φαινομένου στην Ευρώπη

Το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού μελετήθηκε για πρώτη φορά το 1978 στη Νορβηγία και το 1987 σε πολλά επιστημονικά περιοδικά εμφανίζεται ο σχετικός όρος “bullying”. Ενώ σαν φαινόμενο επισημαίνεται και καταγράφεται τη δεκαετία του 1970 αποτελεί μια ακόμη έκφραση της βίαιης συμπεριφοράς η οποία υπάρχει με τη γέννηση του ανθρώπου.

<http://www.e-abc.eu/gr/sholikos-ekfovismos>

Έρευνα από «Χαμόγελο του Παιδιού»

- Ποσοστά ιδιαίτερα υψηλά και ανησυχητικά
- Στη χειρότερη θέση κατετάγη η **Λιθουανία**, δεύτερη η **Εσθονία**, τρίτη η **Βουλγαρία**, τέταρτη η **Ελλάδα**, πέμπτη η **Λετονία** και έκτη η **Ιταλία**.

Ευρωπαϊκή Ημέρα κατά του Εκφοβισμού και της Βίας στο σχολείο

- Καθιερώνεται από το Ευρωκοινοβούλιο κατόπιν πρωτοβουλίας έλληνα ευρωβουλευτή.
- Με 383 υπογραφές το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε τελικά την πρωτοβουλία του ευρωβουλευτή για την καθιέρωση της «Ευρωπαϊκής Ημέρας κατά του Εκφοβισμού και της Βίας στο σχολείο».

Εξέλιξη του φαινομένου στην Αμερική

Σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό JAMA Psychiatry, ο σχολικός εκφοβισμός αυξάνει τον κίνδυνο να δημιουργηθούν ψυχολογικά προβλήματα στην ενήλικη ζωή στα άτομα που ως παιδιά έχουν πέσει θύματα. Ο σχολικός εκφοβισμός είναι γνωστός στα αγγλικά ως bullying από το bull που σημαίνει ταύρος. Από την άλλη μεριά, τα παιδιά που έχουν ασκήσει σχολικό εκφοβισμό τείνουν να έχουν παραβατική συμπεριφορά ως ενήλικες.

Το φαινόμενο του bullying έχει πάρει μαζικές διαστάσεις στη σύγχρονη εποχή και η Αμερική φαίνεται να είναι η χώρα στην οποία το πρόβλημα όχι μόνο δεν περιορίζεται αλλά επεκτείνεται με απελπιστικά γρήγορο ρυθμό.

Μια πρόσφατη αμερικανική έρευνα

Διαπιστώθηκε ότι όχι μόνο τα θύματα του σχολικού εκφοβισμού, αλλά ακόμα και οι θύτες, ως ενήλικες πια, έχουν αυξημένο κίνδυνο να εμφανίσουν ψυχολογικές διαταραχές σε σχέση με όσους έχουν αποφύγει τον σχολικό εκφοβισμό. Είναι κυρίως, τα θύματα της καταπίεσης από συμμαθητές και φίλους τους, που αναπτύσσουν προβλήματα άγχους, πανικού, αγοραφοβίας, κατάθλιψης και κατάχρησης ναρκωτικών.

Η ύλη της λογοτεχνίας συμβάλλει στο bullying;

Σε λογοτεχνικά έργα, τα παιδιά έχουν ξεχωρίσει και παρενοχλούνται συστηματικά. Ο **Oliver Twist** είναι πιθανόν ένα από τα πιο αξιομνημόνευτα παραδείγματα. Συντάχθηκε από τον Charles Dickens και δημοσιεύθηκε το 1838. Ήταν ένα από τα πρώτα μυθιστορήματα στην αγγλική γλώσσα που επικεντρώθηκε στην παρενόχληση και την ποινική κακομεταχείριση των παιδιών.

Το **Lord of the Flies**, ένα άλλο αξέχαστο μυθιστόρημα, που γράφτηκε από τον William Golding και δημοσιεύθηκε το 1954, περιγράφει τις ενέργειες μιας ομάδας νεαρών παιδιών που ελλείψει επίβλεψη ενηλίκου, κάνει μια γρήγορη μετάβαση από την πολιτισμένη στην βάρβαρη συμπεριφορά, αφού ναυαγούν σε ένα έρημο νησί.

Ο Σχολικός Εκφοβισμός στην Ελλάδα

Το φαινόμενο όπως και διεθνώς έτσι και στην Ελλάδα δεν είναι καινούργιο. Παρόλο που υπήρχαν κρούσματα και παλιότερα η πρώτη επίσημη έρευνά του έγινε το 2001 από τις Πατεράκη και Χουμαντούδη σύμφωνα με την έρευνα των οποίων στα δημοτικά σχολεία της Αθήνας η συχνότητα του φαινομένου είναι μικρότερη από ότι στις υπόλοιπες που μελετήθηκαν.

Τα ποσοστά είναι μικρότερα από ό,τι τα διεθνή και αυτό ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες του ελληνικού σχολείου δεν είναι τόσο εξοικειωμένοι με τον όρο «Σχολικός Εκφοβισμός» μπορεί όμως και να μην συνέλαβαν πλήρως το νόημα του. Επίσης ο μαθητικός πληθυσμός της Ελλάδας δεν είναι αρκετά ευαισθητοποιημένος ως προς ζήτημα του σχολικού εκφοβισμού, καθώς ως κοινωνικό φαινόμενο δεν βρίσκετε στη δέουσα προσοχή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και του ευρύ κοινού.

Σύμφωνα με διεθνή δεδομένα το ρόλο του θύτη στα ελληνικά σχολεία παίζουν περισσότερο αγόρια παρά κορίτσια ενώ ισχύει ότι κατά την αύξηση της ηλικίας μειώνεται η **θυματοποίηση**. Επίσης μεταξύ των κοριτσιών συνηθίζεται ο λεκτικός εκφοβισμός και η διάδοση κακών φημών καθώς και μεταξύ των αγοριών με την αύξηση της ηλικίας.

Μορφές

Στην Ελλάδα λοιπόν ως συχνότερη μορφή κατατάχθηκε ο λεκτικός, όπως οι υβριστικές ή έστω προσβλητικές προσφωνήσεις. Καθώς στο δημοτικό είναι συχνή η εσκεμμένη διάδοση κακών φημών, η απόρριψη, ο κοινωνικός αποκλεισμός, οι απειλές, η φυσική βία, ο σεξουαλικός εκβιασμός καθώς και ο ρατσιστικός ο οποίος εμφανίζεται πιο συχνά από ότι στο γυμνάσιο.

Στάσεις και Συναισθήματα

Όσον αφορά τις στάσεις και τα συναισθήματα απέναντι στον σχολικό εκφοβισμό υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα σε θύματα και τους θύτες. Απ' την μια πλευρά τα θύματα αναφέρουν ότι δεν θέλουν να έχουν σχέσεις με τους θύτες. Ενώ απ' την άλλη οι θύτες μόλις οι μισοί αναφέρουν ότι είναι δυσάρεστο να βλέπουν ένα παιδί να υφίσταται εκφοβισμό ενώ οι υπόλοιποι πιστεύουν ότι τα θύματα το άξιζαν.

